

Thomas Crowley: “Det här är en revolution, Sir”

[Ur [Jacobin magazine](#), 1 december 2020. Översättning från engelska, Göran Källqvist.]

Förra veckan inledde arbetare i Indien en generalstrejk, som beräknas ha involverat 250 miljoner människor, enligt mångas förmenande den största i mänsklighetens historia. Nu förenar den sig med bönder som protesterar mot Narendra Modis företagsvänliga yttersta högerpolitik.

Under Indiens premiärminister Narendra Modi har generalstrejker haft ett märkligt enformigt mönster. Först utlyser de stora nationella fackföreningarna – utom de som är allierade med Modis yttersta högerparti BJP (Bharatiya Janata Party) – en en- eller tvådagars generalstrejk, vanligtvis som svar på BJP:s senaste rad av arbetarfientliga åtgärder. Miljontals människor över hela landet strömmar ut på gatorna till stöd. Strejkledare framhåller aktionen som den kanske största strejken i historien. Vänstermedia utanför landet hyllar protesterna, medan stora media i Indien knappt nämner dem. Och sedan förefaller livet återgå till det normala.

Förra veckans generalstrejk i Indien uppvisade en del av dessa beståndsdelar: att den utlystes av nationella fackföreningar som svar på BJP:s arbetarfientliga politik; att den sades ha massiv anslutning (den här gången 250 miljoner personer); och strejkens tidsbegränsade karaktär. Men detta är 2020, så uttåget den 26 november var av en annan beskaffenhet. Tidigare i mars utnyttjade regeringen pandemin som ursäkt för att slå ner på och rensa bort de sista resterna av de utbredda protesterna mot dess diskriminerande medborgarlagar. Så att se folk ute på gatorna i protester var en slående bild.

Ännu viktigare var att generalstrejken sammanföll med en demonstration som genomfördes av en bred grupp lantbrukarorganisationer, som planerade att invadera huvudstaden Delhi. Plötsligt översvämmades sociala media av bilder på hur bönder med traktorer rev ner de hinder som polisen rest för att hålla dem borta från staden. I en video förklarade en demonstrant eftertryckligt för en polis på barrikaderna att ”det här är en revolution, sir”.

Regeringen insåg hur beslutsamma demonstranterna var och gav dem tillåtelse att hålla sin protest i ett avlägset hörn i Delhi, långt från stadens maktcentrum. Även om en del bönder dök upp på den officiella demonstrationsplatsen, så avvisade de flesta erbjudandet och blev kvar vid stadsgränsen, och en del av dem sa att de hade tagit med sig tillräckligt med mat och förnödenheter för att stanna i flera månader. Det var inte bara en symbolisk endagshändelse. I tisdags [30/11] inledde centralregeringen möten med lantbrukarfackföreningens ledare, men demonstranterna säger att de kommer att fortsätta att tälta vid stadsgränsen tills deras krav har uppfyllts.

På många sätt var protestmarschen till Delhi en fortsättning av de protester som bröt ut i september, då den BJP-kontrollerade nationella lagstiftande församlingen drev igenom tre kontroversiella lagförslag som innebar att jordbrukssektorn skulle öppnas för storföretag och finansintressen. Bönder fruktar att lagstiftningen är ett förspel till att regeringen ska avveckla det system för stödjande minimipriser (MSP) som har funnits sedan länge och som ger bönderna en viss stabilitet genom att bestämma det pris som regeringen betalar för att köpa ett antal grödor.

Regeringen trodde kanske att den kunde få lagförslagen att slinka igenom under Covid-kaoset

(Indien hade just passerat Brasilien i antalet Covid-fall den månaden), men antagandet av förslagen utlöste ett utbrett ramaskri där bönder fördömde utvidgningen av de nyliberala reformerna av jordbrukssektorn. Protesterna spred sig över hela landet, men var kraftigast i Punjab och Haryana, välbeställda regioner i norr som en gång var utgångspunkt för Indiens gröna revolution. Ledarna för protesterna kom i allmänhet från en rik bondebakgrund, även om demonstrationerna fick ett brett stöd från alla klasser inom jordbrukssektorn.

Bonderörelser har alltid varit ett besvärligt ämne inom den marxistiska vänstern, inklusive i Indien. Ända sedan Lenin, Kautsky och Marx själv har vänstern debatterat ”jordbruksfrågan”, och har ibland antagit att bönderna är en historisk relik, en lämning från feodalismen som skulle komma att försvinna när kapitalistiska förhållanden trängde in i jordbruksvärlden. Men många decenniers kapitalistisk utveckling i Indien har ifrågasatt detta antagande, eftersom bönderna envist har förblivit ett centralt särdrag i landets ekonomi.

Bönderna delas ofta upp i rika, mellan- och fattigbönder, men alla dessa grupper förenas i sin roll som jordägare och producenter av varor till marknaden, även om de i spektrumets fattigare ände ofta kombinerar detta arbete med lönearbete, inklusive på andra bönderna jordbruk. Som ekonomerna Amit Basole och Deepankar Basu konstaterar i ett arbetsdokument från 2011: ”Att det sam-existerar både lönearbete och enkel varuproduktion, där jordlösa arbetare, marginella lantbrukare och småbönder deltar i båda, i den ena som fria arbetare och i den andra som ägare och producent, har komplicerat den revolutionära politikens uppgifter.”

Dessa komplicerande faktorer kom i förgrunden på 1980-talet, då Indien började röra sig i riktning mot nyliberalism. När bytesförhållandena försämrades för jordbruket, så uppstod ”nya lantbrukar-rörelser” över hela landet, till stor del kring krav på högre priser för jordbruksvaror. Vid den tiden avfärdade många marxister dem som rörelser som bestod av rika bönder som utnyttjade jordbruksproletariatet. Andra höll inte med, och insåg att det fanns en skiktning bland bönderna, men hävdade att den överväldigande majoriteten av bönderna led under nyliberalismen.

I sitt dokument analyserade Basole och Basu fem decenniers ekonomiska och demografiska data för att avgöra exakt hur den kapitalistiska utsugningens mekanismer fungerade i Indien. De konstaterar att det inom jordbrukssektorn ”försiggår en klasskiktning, men på ett annat sätt än i Europa.... Den skiktning som äger rum på landsbygden i Indien går mer mellan en heterogen lågadel och en heterogen grupp fattiga på landsbygden än mellan kapitalister och arbetare.”

Den fattigare delen av denna sektor är indragen i lönearbete, och utsugs således i klassisk marxistisk mening. Men många enkla varuproducenter, och inte bara de fattigaste, drabbas av det Basole och Basu kallar ”mervärdesutvinning med hjälp av ett ojämnt utbyte”. Under dessa livsvillkor ”lyckas köpmän, tack vare sin monopolställning på dessa marknader, systematiskt garantera sig priser som avviker ... från det bakomliggande arbetsvärdet.”

”Ur arbetarklassens synvinkel”, skriver de, ”är det svårt att hitta var mervärdesutvinning via ojämnt utbyte slutar och mervärdesutvinning via lönearbete börjar.” Dessutom är både små och stora bönder fångade i en skuldcirkel, som ger bränsle till Indiens fruktansvärda självmordskris (en kris som pandemin bara har förvärrat).

Det hjälper till att förklara varför de nuvarande bondeprotesterna har fått ett utbrett stöd utanför jordbrukssamhällets övre skikt, trots att de huvudsakligen leds av rika bönder. Även om bönderna i

stort är delade av klass och kast, så har den nyliberala vändningen alltså skapat öppningar för allianser mellan klasser och kaster på jordbruksområdet. Och om fackföreningar som är lyhörda för de mest utsugnas behov – jordbruksarbetare, marginella jordägare, förtryckta kaster – ingriper, så kan jordbruksrörelser pressas att kräva mer radikala förändringar.

Närvaron av rika bönder i dessa rörelser ska alltså mindre betraktas som ett oöverstigligt hinder för en vänsterorganisering än som en utmaning som ska mötas med hjälp av flexibilitet och uppmärksamhet på hur de politiska och ekonomiska vindarna växlar. Under de senaste åren har vänstern haft detta flexibla förhållningssätt till organiseringen inom jordbruket. Trots sitt sjunkande väljarstöd spelade Indiens kommunistiska parti (marxisterna), eller CPM, en viktig roll under den massiva bondedemonstrationen 2018, som hjälpte till att inleda den nuvarande omgången av stridbara bondeprotester.

Även på det parlamentariska området visar kommunistpartierna, åtminstone på en del ställen, en liknande flexibilitet och politiskt förstånd. Under valen i staten Bihar nyligen gick inte bara de ledande kommunistpartierna (CPM och Indiska kommunistpartiet, eller CPI), utan också det mer radikala CPI(ML) Liberation – ett parti med sina rötter i den maoistinspirerade rörelsen i Naxalbari, som gjorde sina första erfarenheter som ledare för en ofta våldsam kamp mot ett extremt bakåtsträvande godsägarsystem och utsugning – i valkoalition med andra BJP-fientliga partier.

Flexibilitet har inte alltid varit den indiska vänsterns styrka. 1996 avvisade CPM, vid en tilldragelse som fortfarande kallas en ”historisk blunder”, ett erbjudande om posten som premiärminister i en BJP-fientlig koalition sedan inget parti eller partigrupp hade fått majoritet i de nationella valen. Så de senaste valen i Bihar utgjorde en uppfriskande vändning.

De tre kommunistpartierna undvek ideologisk renhet och anslöt sig till en koalition som leddes av Tejashwi Yadav från det regionala Janata Dal (RJD), ett parti som har försökt samla röster från lägre kaster i staten med ett budskap om social rättvisa. Yadav vägrade låta BJP bestämma debattvillkoren utifrån hindunationalistiska linjer, och betonade istället grundläggande frågor som BJP inte har lyckats med, i synnerhet sysselsättning. Budskapet gick hem hos väljare i Bihar, och var i linje med kommunistpartiernas kampanjer.

Till syvende och sist vann BJP:s koalition valet, delvis för att Yadavs kampanj visserligen var populär men kom igång för sent. Ändå gjorde kommunistpartierna, och i synnerhet CPI(ML) Liberation, utomordentligt bra ifrån sig, och det sistnämnda vann 12 av de 19 platser de kämpade om.

Vissa tillskrev detta till vänsterns pragmatiska åtgärd att ansluta sig till en populär kampanj mot de nuvarande makthavarna, men andra har poängterat speciellt CPI(ML) Liberations djupa rötter och hängivna kadrer. När partiet lämnade det underjordiska arbetet och gick med i den parlamentariska politiken behöll den sina nära kontakter med de förtryckta grupper som den sedan länge har kämpat jämte.

Bland kommunistpartierna har Liberation varit särskild förtrogen med kastfrågor, delvis på grund av att de strider de har utkämpat för jordbruksarbetare samtidigt har varit strider för värdighet åt daliterna (de som tidigare kallades ”oberörbara”), som utgör landsbygdsproletariatet stora majoritet. Som antikastledaren Jignesh Mevani har konstaterat, ”förde inte [Liberation] fram en enda kandidat från de övre kasterna, och förändrade folks uppfattning om att ... vänsterns ledare är brahmaner”.

Dessa strimmar av hopp betyder inte att det är oundvikligt med ett vänsteruppsving. Trots pandemins massiva sociala, ekonomiska och sjukvårdsförödelse, är Modi fortfarande populär – delvis därför att Modi, till skillnad från sina reaktionära kollegor Trump och Bolsonaro, konsekvent har betonat epidemins allvar, samtidigt som han har framställt den som en naturkatastrof som ligger bortom hans kontroll. Denna retorik döljer inte bara decennier av nyliberala minskade investeringar inom den offentliga sjukvården (som BJP:s regering har förvärrat), utan också Modis egen katastrofakt kortsiktiga och abrupta nedstängning (som gjorde miljontals migrantarbetare arbetslösa och tvingade dem att göra svåra resor hem till sina hembyar).

Men Modi har på ett skickligt sätt använt tal om delade uppoffringar, och har åberopat hinduisk mytologi och jämfört medborgare som kämpade mot Covid med krigarna i det antika eposet *Mahabharata*. Valresultaten i Bihar antyder att han inte har bestraffats för hur han har hanterat pandemin, trots att staten är hem för många migrantarbetare vars liv vändes upp och ner av den plötsliga nedstängningen. Och det har inte uppstått något övertygande alternativ till BJP på nationell nivå, åtminstone inte på den parlamentariska fronten.

Men som filosofen Isabelle Stengers en gång konstaterade: ”Hopp är skillnaden mellan sannolikhet och möjlighet.” Generalstrejken, bonderörelsen, valen i Bihar – alla dessa gör det möjligt, om än inte sannolikt, att slå tillbaka mot högerens herravälde i Indien, och att ta sig igenom den indiska klasspolitikens tvetydigheter för att pussla ihop en koalition för omvandling och förändring.